

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

Egész évre 60 Lel, félévre 30 Lel,
negyed évre 15 L, egyes szám 5 L

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvár, Strada Memorandu-
lul 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

Játék a militarizálással

Ha az osztályuralom által létesített jogrendet megbolygatjuk, akkor tűnik elő igazi mivolta. Akkor látjuk meg, hogy a bálvány, mely előtt hasravágódik a jogrend misztikumában felnevelt plebejus, nem egyéb, mint egy igazi élet-telen bálvány, melyet azonban egy ördögös gépezet tart szükség szerinti működésben, hasonlatosan ahhoz a viaszkból készült, radnai Máriához, melynek szeméből vércseppek hullanak a bucsujárások idején.

Manapság az osztályuralom egyetlen éltető eleme, hogy mindent a jogrenddel bátyáz körül. Hogy a rendet — már mint az ő rendjét — fentarthassa, hogy az emberek tenni és cselekedni akarását korlátok közzé szoríthassa, hogy a gazdasági viszonyokat konszolidálhassa, jogrendet léptet életbe, amelyet aféle proli nyelven úgy hívnak, hogy — militarizálás.

Ez a neme a jogrendnek pedig a többi jogrendeket is hatályon kívül helyezi, ha az osztályuralom érdekei úgy kívánják.

A militarizálás jogrendje különös előszeretettel lesz az utóbbi időkben felhasználva a munkásság bérharcai ellen. Ha a munkáltnak a kizsákmányolás fokozására irányuló feltételeit a munkásság nem hajlandó elfogadni, mindjárt előállnak a — militarizálással.

S a legtöbbször csakugyan sikerül is nekik minden törvényes rendelkezés ellenére az üzemek militarizálását keresztülvinni, miáltal a munkásság életvezetési vágya van veszélyeztetve, mert a militarizálás nyers erőszaka lehetlenné tesz minden eziránti akciót.

Valóságos játék folyik ennek az eszköznek teljesen jogtalan igénybevételével. A munkásság sóhasem tudhatja, mikor indul meg ellene a jogrendnek ez a lavínája, hogy még azt a kevés szabadságjogot is, amit élvez, tönkretégye, elpusztítsa. A munkásság pedig mindennek teljesen védtelenül ki van szolgáltatva, a sóhivatalhoz mehet panaszra. Egyetlen felebbezési fórum nincs, amelyhez fordulhatna sérelmei felülvizsgálására, orvoslására.

Ebben a sivár kiszolgáltatottságában most egy érdekes és a munkásság szempontjából igen figyelemreméltó elvi jelentőségű döntés történt. Ugyanis, amint lapunk más helyén olvasható, a brassói, marosvásárhelyi, nagyszabeni munkáltnak kizárták szaktársainkat. A kizárás után a sibiui Rieger-gyár vezetősége beadvánnyal fordult a sibiui törvényszékhez, kérve benne annak kimondását, hogy az ő üzeme is a 16. §-ba esik és így a választott bíróság kötelező. A sztrájk törvény ezen §-a szerint ugyanis mindennemű tömeges munkabeszüntetés tilos az ezen § alá eső üzemeknél és így a legkönnyebben militarizálható.

A sibiui törvényszék ez ügyben hozott ítéletében elutasította a gyár vezetőzégét keresetével a következő indokkal: „Tekintettel arra, hogy a sztrájk törvény világosan megállapítja, hogy mely

Zárólagok. *Resica munkahiány és bérmozgalom miatt minden vasas-zakma részére — Nagyvárad szintén munkahiány és bérmozgalmak miatt. Cluj munkahiány miatt. Brassó, Marosvásárhely és Nagyszabeni kizárás miatt kerülendők.*

vállalatok esnek a 16. §-ba, illetve melyekre nézve kötelező a döntő-bíróság és arra való tekintettel, hogy a Rieger-féle gépgyár nem ilyen, mert sem nem állami, megyei, vagy községi vállalat, sem nem esik bele a „közérdekű üzemek” csoportjába, ezért a bíróság úgy ítélkezik, hogy a Rieger-gépgyár nem esik a 16. §-ba, illetve munkakonfliktus esetén nem kötelező a döntő bíróság. A munkáltnak ez a felsülése nemcsak, hogy erkölcsi vereséget jelent részükre, hanem ezuttal a munkások részére is nagy fontossággal bír. Eddig ugyanis ezen kérdésben sok önkényeskedés történt, amely rendszeren teljesen jogtalanul a militarizáláshoz vezetett, mert nem volt olyan hivatalos fórum, mely ezt a törvényt vagy nem ismerő, vagy nem tisztelő uraknak a fejére olvashatta volna. E tekintetben ez volt az első eset. Ezt a precedenst a jövőben fokozottabb mértékben kell a gyakorlatban alkalmazni. Valahányszor valamely olyan üzem munkásaira nézve akarják a választott bíróságot ráoktrojálni, mely nem esik a 16. §. alá, a munkásságnak a bírósághoz kell fordulni, hogy az állapítsa meg annak jogtalan voltát. Talán ezzel a módszerrel veszélyteleníthetjük a munkásság feje fölött állandóan lebegő demokleszi kardot.

A militarizálással történő jogtalan játékoknak végét kell vetni, annál is inkább, mert semmiféle alaptörvényben ez nincs befoglalva, és így nem egyéb, mint a reakciós kormányok önkényeskedése a munkások gazdasági szabadságjogai felett.

Védelmi alapot!

A munkásság gazdasági harcának előfeltétele a szervezet tagjainak öntudatossága, fegyelmzettsége és erős ellenállási pénztára. Mint mindenhez a világon, még a háborúhoz is pénz és pénz kell, így a munkásságnak a tökével szembeni harcához is pénz kell, még pedig sok. Ha megfigyeljük a külföldi szakmai szervezeteket, láthatjuk, hogy mindenütt a munkásságnak első teendője erős ellenállási pénztár megteremtése volt, sőt tovább mentek, saját termelő- és fogyasztási szövetkezeteket létesítettek, hogy a tőke tulkapásaival szemben jobban védekezhessenek, mely intézmények különösen bérharcok idején lényegesen megkönnyítik a munkásság ellenállóképességét sztrájk és kizárások esetén. De nem is kéne példákért a szomszédba menni, mert saját ellenfeleinktől, a romániai gyárosoktól is tanulmányt vehetünk e tekintetben, akik milliókat költenek évente szervezetük kiépítésére. Magas tagdíjakat fizetnek és még nagyobb bünteléseket rónak ki azon gyáros tagjaikra, akik az általuk hozott határozatokat nem tartják be. Tehát láthatjuk, hogy a pénz hatalmával miként teszik magukat ellenálló képessé. Igen természetes, hogy ezen eszközök mellett ellenállóképességüket még nagyban elősegíti a mindenkori hatóságok támogatása is.

A romániai gyárosok eme erős szervezkedésére nem egyszer hívtuk fel a szaktársaink figyelmét. Igaz, felhívásunk nem maradt pusztán szó, mert a szervezetünk taglétszáma az egész vonalon emelkedést mutat. Új harcosokkal, új csoportokkal szaporodtunk. Csoportjaink száma egy év alatt 33-ról 46-ra szaporodott és még egynéhány alakulófélben van. Amint tehát látható, szövetségünk taglétszáma nagy, de ezzel nincs arányban szervezetünk anyagi helyzete. Bérharcaink eredményes levezetéséhez nem elegendő a nagy tömeg és lelkesedés, ehhez pénz is kell. Hogy ez így van, ezt a gyakorlati élet fényesen igazolja, amiről tanuskodhatik az a pár ezer munkás, akik a közelmúltban lezajlott és még folyamatban lévő harcokban részt vesznek. 40-80 és 120 leies segélyek nem elégíthetik ki a szaktársainkat akkor, amikor a heti megélhetéshez 6-7 és 800 lei szükséges. Az éhség és nyomor nagyobb ur minden lelkesedésnél. Azok száma, akik lelkesedésből inkább elpusztulnak, minthogy megadják magukat, nagyon kevés ahhoz a számhoz, akik ennek az ellenkezőjét vallják. De vessük fel a kérdést, lehet-e ennél nagyobb segélyeket kifizetni a 2-3-4 leies tagdíjakból? Ha még azok a szervezetek sem tudnak aránylag többet fizetni, amelyeknek sokkal nagyobb a tagdíjuk, hogy tehetnék ezt meg mi alacsony tagdíjainkkal? Hogy még ilyen segélyt,

sőt nagyobbat is tud folyósítani, szövetségünk ezt csak a nagy taglétszámunk köszönhetjük. A múlt év szeptember hóban megtartott országos vasmunkás kongresszuson mindezekre rámutattunk és javasoltuk a tagdíjak 6-4 és 3 leire való felemelését, mely esetben a mai segélyek dupláját, sőt ennél nagyobbat lehetne kifizetni.

Ekkor azt mondták egyes csoportok kiküldöttjei, hogy „nem kell tagdíjat emelni“ nincs szükség rá, lelkesedésből kell harcolni. A gyakorlati élet más mutat, mert még azok a csoportok tagjai sem tudnak lelkesedésből harcolni, amelynek küldöttjei ezt az álláspontot képviselték és a járulék felemelése ellen szavaztak. Igaz, a fenti szerény segélyt lehet folyósítani minden megrázkódtatás nélkül, még ha 2-3 város munkássága szorul is segélyre, de mi lesz az esetben, ha pld. Resica 4000 tagja egy pár hetes harcot kell megvívjon, nem beszélve egy tartományi, vagy pláne országos vasmunkás sztrájkról. Ezekre is el lehetünk készülvé, vagy egy általános ipari krízis esetén, amikor szaktársaink ezrei válhatnak munkanélküliekké. Ma már ugyszólván az összes romániai szövetségek tagjai nagyobb tagdíjakat fizetnek, mint nálunk. 7-9, 14 leit, nem is beszélve a nyomdász munkások 50-60 leies hetijárulékáról. Mi hiába határozunk ma el, hogy 1-2 lejjel felemeljük a járulékot, mert ennek gyakorlati eredménye csak hosszú hónapok múlva lenne észrevehető. Ezért a megoldás egy másik módját kell igénybe venni. *Ha segíteni akarunk magunkon, ha szövetségünk tagjait harcra képesé akarjuk tenni a munkaadókkal szemben azáltal, hogy dupla segélyt fizessünk, erre csak egy kivezető út van, szövetségünk minden egyes tagja szeptember hóban fizesse le egy napi keresetét, melynek 80%-a a központhoz megy és 20%-a a csoportnak marad.* Ha csak 15 ezer tag fizeti le az egy napra eső napibérét, átlag a 50 lei, ez kitesz 750 ezer leit, melyből a csoportoknak 150 ezer marad és a központnak 600 ezer.

Ezzel egyszerre meg lesz oldva a kérdés. Az összes segélyeket azonnal, október 1-ével duplájára lehet felemelni (kivéve a rendkívüli segélyeket) és a jövő évi harcok elé bátrabban nézhetünk.

Tudom, most is lesznek kishitűek, aggodalmaskodók, lesznek olyanok, akik csupa népszerűség-hajhászásból ellene fognak agitálni, de ez engem nem akadályoz meg abban, hogy itt e helyen rámutatva a fennálló bajokra, nyilvánosan meg ne tegyem az indítványomat. Nemcsak azért, mert látom a bekövetkezendő eseményeket, hanem mert lelkiismeretem parancsolja, hogy arra, amit előre látok, figyelmeztessem munkástársaimat.

Most a csoportvezetőségeken a szó hogy foglalkozzanak e kérdéssel vigyék taggyűlés elé a kérdést, tárgyaljanak őszintén és lelkiismeretesen a helyzetet s ha véleményeink egyeznek, egyeztetésükkel meg a tervet közösen, egyetértéssel, szövetségünk tagjai érdekében. *Szaktársak áldozatok egy napra egy évben saját szervezeteteknek, meg bőségesen meg fogja hozni a maggyűlölcseit.* Bartaits Sándor

A kolozsvári művégtag üzenet

Idestova már rendes rovatot kell nyitni munkáson botrányok szellőztetéséről, melyek a művégtagi üzemben lejátszódnak. Mert ez az üzem az utóbbi időben művégtagokat alig gyárt, ellenben botrányokat annál többet. Eddig a munkások nem tudtak hozzájutni fizetésükhöz, most pedig legnagyobb részük elbocsátják. Ha ezt egy magántüzet megteszi, akkor is felháborító, de kétszeresen az, ha állami üzemből van szó. Mert éppen az államnak lenne feladata olyan szociális törvényalkotás, mely magánkapitalistának lehetetlenné tegye a munkások elbocsátását, miből akkor következik, hogy az állami üzemből ezt megtenni egyáltalán nem volna szabad. De olyan állami üzemből, melynek hivatása a rokkantak segítése, legkevésbé.

Itt pedig éppen ez történt meg. Amin ugyanis ismeretes, a kormány a költségvetésben „takarékosági“ szempontokat érvényesített. Nem a miniszter fizetéseket redukálta, óh dehogy, hanem a többiek között a művégtag üzem fenntartási költségeit is redukálta. Igaz, hogy a miniszterek hamarabb meg lehettek volna kevesebb fizetéssel, mint a rokkantak művégtagok nélkül, de ha minden szentnek maga felé hajlik a keze, már pedig ebben a tekintetben a miniszterek a könyöklő szentek közül is legelől állanak. Így történt azután, hogy a leredukált költségvetésre való hivatkozással a munkások nagyrészt nek felmondottak.

A munkások helyzete ennélfogva kétségbeesztő. Hiszen hónapokon keresztül csak 6 órát dolgoztak, ami már magában véve is tekintélyes fizetés kisebbséget jelent, amellé hónapokig ezt a kisebb fizetést sem kapták meg, úgy hogy adósságokba verődtek. Most pedig mindezekhez hozzájárul még az elbocsátás, holott mindezekre azzal bízatták őket, csak legyenek türelemmel, mert az új költségvetés meghozza számukra a becsületesebb munkaviszonyokat és a rendesebb béreket.

Türelemük és termelni akarásuk jutalmául most kaptak munkanélküli segélyt. Mert hát ez a kormányrendszer a spórolást is a dolgozók bőrén kezdi.

Munkabérek az ország különböző helyein

A munkáltató a munkását sohasem izesíti meg teljes egészében, hanem a munka értékéből egy részt saját céljára von, amit profitnak nevezünk. Hogy mennyit tart vissza a munkáltató a munka értékéből, az mindig a konjunktúrától, a munkások öntudatától és szervezettségének erősségétől függ. Az ideális állapot az volna, ha a munkás végzett munkája teljes értékét kapná munkadíj fejében, de ez a tőkésrendszer mellett nem érhető el. Arra kell tehát törekednie minden munkásnak, hogy ha nem is a teljes profitot, de legalább annak mind nagyobb és nagyobb részét biztosítsa végzett munkája után magának.

Sajnos, a romániai munkásság gyenge szervezettsége folytán olyan alacsony bérezésben részesül, hogy még a legszükségesebb napi kiadásait is alig fedezheti, dacára annak, hogy a munkáltatók 80—150 százalékos profitot szednek be évente. Bátran elmondhatjuk tehát, hogy a konjunktúra bármily jó is lehet, a munkáltatók csak nem adnak jószántukból egy banival sem többet fizetésemelésként, ha a munkásság azt szervezettsége révén ki nem harcolja. Érdekes, hogy a munkaadók mindig az „érdemszerinti“ fizetést szeretnék a kollektívszerződésekbe biztosítani, mert az érdemet maguk állapítván meg, csak nagyon kivételesen, egy néhány munkás volna szerinük „érdemes“ a magasabb fizetési kategóriába. A szakszervezetek a munkáltatók érdemszerinti osztályozását természetesen nem fogadják el, tudva azt, hogy így a munkás ki van téve a munkáltatója önkényének. Ezért az automatikus osztályozást igyekeznek mindenütt bevezetni. E rendszer mellett minden munkásnak egy bizonyos időpontig a felszabadulástól számított évek arányában emelkedik a fizetése. Bár tagadhatatlan, ezen rendszernek vannak némi hátrányai, de ezen hátrányok elenyészőek azon előny mellett, ami a tőkés önkényével szemben a munkás mindenkori fizetését biztosítja.

Kolozsváron például 6 fizetési osztály van és a felszabadulástól számítva a 11. évben éri el a munkás a legmagasabb fizetési osztályt. Brassóban 4 fizetési osztály van és a hetedik évben éri el a munkás a legmagasabb fizetési osztályt. Az automatikus rendszer mellett a munkás ambíciójának a kivésését hangoztatják a munkáltatók, ami nem állhat fenn, tudva azt, hogy a szervezetek sohasem tiltakoznak az ellen, hogy valakit a szerződéses fizetésnél magasabban díjazzanak. Hátránya ezen rendszernek, hogy a munkáltató gyekszik lehetőleg fiatal, olcsóbb munkásokat alkalmazni és csak a legszükségesebb esetben különleges munkára veszi fel idősebb munkást. E kérdés a

munkásságra előnyösen csakis a szakszervezeti munkásközvetítővel volna megoldható.

Megdönthetetlennek bizonyult e téren, hogy a szaktudás a munkaévek arányában emelkedik egy bizonyos időpontig, mely időpont a szakma és a végzett munka természete szerint 6—10 év. Ha létezik is nagyon fiatal jó munkás, vagy idősebb gyenge munkás, az csak kivétel, ami csak megerősíti a szabályt. Az országban lévő nagyobb gyárüzemekben nagyrészt akkord-rendszer van. Az egyik helyen órabér biztosítással előre megállapított akkordbérrel, más helyen a munkáltatói önkény által diktált akkord-rendszert igyekeznek mindenütt eltörölni, hogy a munkáltatók kizsákmányolási törekvése némileg meggátolható legyen.

Tájékozódás végett leközöljük egy néhány helyiségből a munkabéreket és egyéb kedvezményeket.

Jövő számunkban e cikket folytatni fogjuk, hogy szaktársaink teljes tájékozódást nyerjenek az ország különböző helyein lévő munkaviszonyokról és bérekről.

Gluj

Üzemenkénti kollektívszerződések vannak különböző lejáratú, 2 havonkénti bérrevízióval, a kéthetenkénti közös árvizsgáló bizottság megállapításai alapján és pedig 5 : 3 kulcs arányában. Természetbeni kedvezmények nincsenek.

Május 1 ünnep és meg van fizetve; tul órák első 2 óra 50%, a második 2 óra 75%, a további tulórák 100%-kal vannak fizetve. Minden 4 tulóra után egy félóra fizetéses pihenő jár. Akkord munka egyáltalában nincs.

Fizetéses szabadság: 1 év után 6 nap, 2 év után 7 nap, 3 év után 8 nap. Szakszervezeti munkaközvetítés.

Fizetések (1923 május 15—július 15-ig)

A. csoport:		Évek száma		Éven tul	
Beosztás:	1-2	3-4	5-6	7-8	9-10 10
Öntők, vízvezetési szerelők, műszerelők	10.-	11.25	12.90	14.50	15.75 16.95
B. csoport:		Évek száma		Éven tul	
Esztergályosok, fémnyomók és kazánkovácsok	9.55	11.25	12.40	14.15	15.40 16.50
C. csoport:		Évek száma		Éven tul	
Lakatosok, bádógosok, gépkovácsok	9.20	10.35	12.05	13.70	14.95 16.20
D. csoport:		Évek száma		Éven tul	
Gépmunkások	7.10	8.10	9.20	10.10	11.25
E. csoport:		Évek száma		Éven tul	
Gyárimunkások	6.70	7.50	8.15	9.20	

Tárgu-Mures

Több kollektívszerződés van érvényben a vasszakmában. Az órabérek átlaga 5—15 lei közt van. A bádógosok és szerelők szerződése egy évre kötött három havonkénti bérrevízióval, akkord és prémium förlésével. Fizetéses szabadság 1 év után egy hét, azután minden betöltött év után 2 nap. Tulórák: az első 2 tulóra 75%, a továbbiak 100%-kal díjazva.

Munkabérek:

Bádógosok:	Szerelők:
Első évben . . . 6.— L	Első évben . . . 7.— L
1—2 évig . . . 8.—	1—2 évig . . . 8.—
3—5 . . . 12.—	2—5 . . . 10.—
5 éven felül . 15.—	5 éven felül . 15.—

A „Transilvania“ gépgyár munkásainak bérmozgalma az akkord-rendszer bevezetése ellen és a munkabérek emeléseért 9 hét óta tart.

Dicsőszentmárton

A Nitrogén-gyár kollektívszerződése egy évre kötött és 1924 április 1-ig érvényes. Három havonkénti bérrendezéssel a kéthetenkénti közös árvizsgáló-bizottság megállapításai után és pedig az első félévben 1 : 1 és a második félévben 5 : 3 arányban, vagyis a munkások október 1-ig a teljes ár-emelkedési százalékot kapják fizetés-emelésként és október 1-től 5 százalékos ár-emelkedés esetén 3 százalékot kapnak.

Minimális órabérek:

Szaktudásnak (a felszabadulás első évében)	7.— Lei
Esztergályos, villanyszerelő, kazánkovács	8.70 „
Egyéb szaktudásnak	8.20 „
Fűtők, gépkezelők és szivattyú kezelőknek	7.20 „
Gyári munkásoknak	6.20 „
Napszamosoknak	5.70 „

A tényleges órabérek régibb munkásoknak:

Szaktudásnak	10.20 Lei és feljebb
Fűtők és gépkezelőknek	9.40 Lei
Szivattyú kezelőknek	9.10 „
Gyári munkásoknak	7.10—7.40 „
Napszamosoknak	6.50 „

Kedvezmények: Családi pótlék 30 lei havonta minden családos munkásnak.

Lakbér havi 50 lei a falun lakóknak és havi 120 lei a városban lakóknak.

Minden munkás, aki nem étkezik a gyári kintinban, kap havonta ugyan maga, mint minden családtagja után 7 kg. kenyérlisztet á 2.50 lei, 2 kg. finom lisztet á 5 lei és 1 kg. főzőlisztet á 4 lei árbán. Minden munkás kap havonta 300 kg. fát, 100 kilonként 20 lei árbán.

Nőtlen munkásoknak és kivételes esetben nős munkásoknak is a kantini étkezéséhez az igazgatóság 1/4 részben hozzájárul.

Május 1 munkásünnep és fizetve van és az ezen napon a folytatólagos üzemben dolgozó munkások 100%-os pótdíjat kapnak, valamint a nagy ün-

nepeken is.

Fizetéses szabadság 2 év után 5 nap, 3 év után 7 nap és 5 év után 14 nap. Tulórák az első 2 tulóra 25%
2—4 = 50% és 4 tulórán felül 100%, minden 4 tulóra után fél óra fizetéses pihenő.

Akkord-munka csak a vagonok terhelése és ürítésénél van és az órabérek emelkedésének megfelelően az akkordberek is emelkednek.

Temesvár

A vasmunkások fizetése (napibére) az üzemek természete szerint némi változást szenved.

Vegyes üzemekben:

	napi	órabér
Felső tanoncoknak (1 évig)	49'70	— 6'21
Gyenge munkásoknak	67'20	— 8'40
Jó munkásoknak	85'40	— 10'67
Önálló munkásoknak	96'10	— 12'01

Speciális gyárakban:

	napi	órabér
Felső tanoncoknak (1 évig)	50'40	— 6'30
Kezdő munkásoknak	75'40	— 9'42
Gyenge munkásoknak	88'40	— 10'67
Jó munkásoknak	99'60	— 12'45
Önálló munkásoknak	121'60	— 15'20

Megjegyzendő, hogy ezen táblázatok az általános megállapodás szerint csak az ujonnan belépő munkásokra vonatkoznak, de tekintve, hogy a vasipari üzemekben a munkások az április 1-i béreikkre kapták a megállapított 30 százalékot, így július 1-én egy önálló vasmunkás keresete 128'80 lei naponta, azaz 16'10 óránként. Az öntők 15 százalékkal magasabb díjazásban részesülnek, mint a többi vasmunkások és 100 kilónként 10 lei jutalékot kapnak. A Hinterseer motorgyár külön megállapodás szerint 5, 7'50, 10, 12'50, 15, 17'50, 18'75 és 19'40 leit fizet óránként a vasmunkásoknak. A Klug-féle gazdasági gépgyár szintén külön megállapodás alapján 8, 10, 12'50, 14'50 és 17'40 leit fizet óránként.

Zsilvölgye

Petroseni, Vulkán, stb. bányatelepek. Döntőbírósi határozat alapján 4—4'50, 5—5'50, 6 lei órabér és részleges akkordmunka. 150 lei jutalék minden vagon szén után, ami az összmunkások közt osztatik el, úgy, hogy ezen összegből a családfenntartó munkások 50 százalékkal többet kapnak, mint a nőiknek. Tulórák hétköznapokon 50 százalék, nagy ünnepeken minden munka 100 százalék többlettel van díjazva. Minden 8 tulóra után kap a munkás jutalmul egy fél kiló lisztet, 17 gramm zsirt, 66 gramm szalonát és 330 gramm krumplit. Lakást és villanyvilágítást kap minden munkás és ahol nincs villanyvilágítás, 3 kg. petrolumot havonta ingyen. Fűtésre évente minden háztartás kap 8000 kg. szenet, azaz január, február, november és december hónapokban havonta 10 mázsát, a többi hónapokban havonta 5 mázsát és a gyűjtáshoz és kenyérsütéshez szükséges

4 szekér fát évente, családi pótlék: 1 lei családtagonként naponta. A bányában dolgozók 3 pár és a külszíni munkások 2 pár bakkancsot évente, páronként 8 lei 80 baniért. Élelem: cukor a bányában dolgozóknak havonta 650 gramm, a külszíni munkásoknak havonta 500 gramm, családtagoknak 400 gramm, kilogrammonként 53 baniért. Minden dolgozó férfi kap havonta 2 kg. szalonát és fél kg. zsirt és minden családtag részére fél kg. zsirt. A zsir ára kilogrammonként 1 lei 90 bani, a szalonna ára 1 lei 48 bani. Minden bányában dolgozó munkás kap havonta 16 kg. lisztet, a külszíni munkások havonta 15 kg. lisztet és minden családtag 8 kg. lisztet. Az I. osztályú liszt ára kilogrammonként 42 bani, a II. osztályú liszt ára kilogrammonként 23 bani. Minden munkás nemre való tekintet nélkül kap havonta 10 kg. krumplit és minden családtag részére havonta 8 kilogrammot. A krumpli ára 7 és fél bani kilogrammonként. Azon munkás, aki lakást nem kapott, az új lakások felépítéséig kap havonta 40 lei lakbért, ha három tagnál nagyobb a család, úgy 60 leit. Fizetéses szabadság 3 év után 6 nap és minden további év után 1 nap, maximum 14 nap. Ezen határozat egy évre hozatott és 1923 október 20-ig érvényes.

Oradea-Mare

Üzemszerinti kollektív-szerződések vannak érvényben különböző lejáratú.

Akkord munkát tulnyomó részben a Vasöntöde és Gépgyárban végeznek, a többi üzemekben az akkord ritkán fordul elő.

Az órabérek 8'40—18 lei között vannak. Fizetéses szabadság 1 év után 8 nap, 2 év után 15 nap. A Moskovics ipartelepen, még 100 kgr. tüzfakédezmény van havonta beszerzési áron.

A Vasöntöde és Gépgyárnál akkord munka van döntőbírósi határozat alapján, a minimális órabér 80 százaléka biztosításával. A tulórák vasárnap és ünnepnapokon 100 százalékkal díjaztatnak. Hétköznapokon az első 2 tulóra 25 százalékkal, a második kettő 50 százalékkal és a továbbiak 100 százalékkal díjaztatnak. Törvényszéki döntés alapján 1 szolgálati év után 8 napi és 2 év után 14 napi fizetéses szabadság jár minden munkásnak. Közepes kereset a helységben, amit a vasmunkások 60 százaléka keres, 13— lei óránként.

Resița, Anina és Roman-Bocșan

Kollektív szerződés kötött az április 30-án lejárt döntés helyett. Ezen szerződés 1923 május 1-től november 1-ig érvényes. Az új szerződés 13 százalékos fizetésemelést biztosít minden munkás részére. A jelenlegi fizetések szakmunkásoknak 36'50-től 54 leiig, segédmunkásoknak 25'50-től 33 leiig naponta,

azaz órabérre átszámítva 4'56—6'75 lei órabér szakmunkásoknak és 3'18—4'12 lei órabér segédmunkásoknak.

Kedvezmények:

	Élelmiszerek:		Ar kgr.
	Munkás kgr.	Családtagonként kgr.	
Liszt	16'5	8'—	I. oszt. . . 1'25 II. „ . . . 0'40 III. „ . . . 0'25
Szalonna	1'5	0'40	6'—
Zsír	1'—	0'40	8'50
Paszuly	1'—	1'—	1'—
Cukor	1'—	0'75	9'—
Krumpli	60'—	40'—	0'50
Szappan	0'50	0'50	8'—
Ecet minden háztartás részére 2 liter havonta			1'50
Petroleum minden háztartás részére 2 liter havonta			1'50
Lakás vagy lakbér.			

Minden családfenntartó munkás kap 12 köbméter tüzfát évente és minden női munkás 4 köbméter tüzfát évente 3 leiért köbméterenként. Családi pótlék családtag után 1 lei munkanaponként. Családi pótlékot maximum 25 munkanap után fizetnek havonta. Fizetéses szabadság 3—6 évig 6 nap évente 6 év után minden betöltött év után 1 nap, maximum 14 napig.

Tulórák az első 4 tulóra 50, azután 100 százalék.

Minden munkásnak egy évi szolgálat után egy pár bakkancs évente 60 leiért és 1 pár borítás, talpalás és sarokkalás 40 leiért.

Minden munkás kap évente a második szolgálati évtől kezdve 800 leit és minden családtag után 200 leit átalányként.

Akkord-rendszer a legtöbb üzemben bevezetve.

Munkásvédelem a XX-ik században. A lupényi bányaszerencsétlenség halottjáért a felelősség Lehoczki János főmérnököt terheli, akit a törvényes 9000 lei pénzbüntetésre ítélték. Habár nagyon sok hozzászólásunk lenne ezen ügyhöz, most csak avva akarunk foglalkozni, hogy ez a Lehoczki ur most a szakmunkások akarja kitűnő szaktudásával boldogítani és mindent elkövet, hogy az akkord munkát bevezesse. Ugy hisszük, hogy a társulatának akarja így visszazserezni azt a 9000 leit kamatoskammal együtt, amit érte valószínűleg fizetett. Ez az ur, amióta 9000 leit büntették, füttyürészve jár-kelel minde nélkül — a munkások legnagyobb bosszúságára —, akik egészen más helyen szeretnék már látni. Ne csodálkozzunk ezután, ha majd újabb bányaszerencsétlenségről hallunk hírt Lupényből, mert az akkordban végzettségjavító-munkának csak ez lehet a következménye. Ezideig csak két szolgálatos munkás akadt, aki Lehoczki ur boldogító rendszeréért lelkesedik. Brajdigan Szilárd és Kolozsi József kovácsok, akiket a romániai ösztöndíjazott vasmunkások viselkedésük méltó gondviselésébe ajánlunk.

Arányosodó bérrendszer

Amint mult lapszámunkban kifejtettük, az arányosodó bérrendszer ellenzői, többek között különösen azt hozzák fel ellenzésük indokául, hogy a gazdasági viszonyok megjavulásával, mely maga után vonja a drágulás enyhülését, ennek arányában csökkennének a bérek is. Az indexrendszer természetes következménye ennek.

A kérdésnek voltaképpen lényege az, hogy a munkás életszínvonalára milyen hatása van úgy a drágaság emelése, mint annak csökkenése. S ebben a kérdésben van döntő szerepe a létminimumnak. Ha ez csakugyan a munkásság létfenntartási szükségletei alapján van fixirozva, akkor a munkásélet standardjára csak jótékony hatással van az indexrendszer, mert éppen ezáltal lehet az életszínvonalat, a gazdasági viszonyok változatos behatásától mentesíteni. Emelkedik a drágaság, emelkedik a munkabér, csökken a drágaság, csökken a munkabér, de a létfenntartáshoz szükséges mindig megmarad.

A munkásság gazdasági viszonyai szempontjából pedig nem az a fontos, hogy mennyiségben mennyi pénzt kap, hanem az, hogy értékben mennyit kap.

S ennek igazságát a gyakorlatban is tapasztaljuk. Hiába kapja ma a romániai munkás békebeli fizetésének tizszeresét, ha ezzel szemben a drágaság emelkedése a békebeli negyvenszeresét teszi ki.

Ez ügyebár csak azt jelenti, hogy mennyiségben kap több fizetést a békebelinél, de a mai viszonyokhoz mérten értékben ennél sokkal kevesebbet.

Az arányosodó bérrendszer azonban éppen ezt küszöböli ki. Mert ha megvan a létminimum fix pontja, mely körül a gazdasági viszonyok változékonysága lázmérő módjára csökken vagy emelkedik, ez és azt mondhatjuk, éppen ez nem súlyosíthatja vissza a munkás életszínvonalát semmi körülmények között, tehát még akkor sem, ha bérredukció áll be, mert ez az olcsóbbodás jele, tehát a pénznek, mint értékmérőnek is javulását jelenti.

Azonban egészen másképpen áll a helyzet a mai rendszer mellett. A munkás kap egy bizonyos összegű munkabért. Senki nem törődik azzal, milyen viszonyban van a kapott bér a megélhetési lehetőségekkel. Az egész bérrendszer nem egyéb egy ötletszerű számrendszerrel, melyet nem a gazdasági viszonyok szükségesszerűsége, hanem a szervezethez erőviszonyai szabnak meg. A munkás követel — mondjuk 30 százalékos béremelést, akkor a munkáltató 8—10 százalékot ad. Mindkét szám ötletszerű. A drágaság emelkedése többszöröse is lehet a 30 százaléknak, a munkás mégis csak ennyit követel, mert szerzett tapasztalatainál fogva már előre kiszámította,

hogy a konjunkturális körülmények csak ennyinek a követelését, illetve kiharcolását teszik — esetleg — lehetővé, a munkáltató pedig egyszerűen odabök egy másik ötletszerű számot, mondjuk nyolc vagy tizet. Maga sem tudná indokát adni, miért ajánlja ezt fel, miért nem hét vagy kilencet. A kérdés körül legtöbbször kitér a harc, amely hetekig is elhúzódhatik, miközben a drágaság fokozódik és a végén megtörténő egyezség már az új harc csiráit rejti magában, hiszen a munkás nem lehet megelégedve az eredménnyel, mert míg odáig eljutott, hogy meg egyezzen, már a gazdasági viszonyok annyira megváltoztak, hogy újabb követelést kellene felállítania.

Ha azonban az arányosodó bérrendszer fennáll, ez ötletszerű következte-

B é r m o z g a l m a i n k

Brassó, Szeben és Marosvásárhely vasüzemeiben szünetel a munka. Az erdélyi vasgyárosok szövetsége egy év óta készült erre a szerintük legvégső leszámolásra, hogy egy utolsó csapással megfosszák vasmunkásaikat azon nyomoruságos „előnyöktől” is, amik csak az éhenhalástól biztosították munkásaikat. A Szébenben megszakadt tárgyalásokon elhangzott fenyegetését Schiel brassói gyáros beváltotta és június hó 11-én kizárta munkásait. Azóta minden nap, minden eszközt megkísérelt, csak hogy a munkásait megtörje és munkába kényszerítse. Először a külföldi munkásait akarta a sziguranca által munkába kényszeríteni, de a médiumnak választott külföldi szaktársak inkább elhagyták az országot, sem hogy áruói legyenek a munkástársaik ügyének. Most legújában külföldre küldött ügynökeikkel akarnak sztrájktróket joborozni, amit már más esetben is megkísérelt Schiel ur, de ráfizetett kísérletére, mert az ügynöke bevért fejjel volt kénytelen elhagyni Ausztria szabad földjét. A brassói vasas kizárás egyéb szakmában is mozgalmat váltott ki és június 21-én a Schers és Telman posztógyár munkásai is beszüntették a munkát, ugyszintén a Czell sörgyár munkásai is a megszakadt bértárgyalásuk után munkabeszüntetéssel akarják fizetésük emelését biztosítani.

Mindezen mozgalmakban a Schiel gyáros működik közre, aki halálos ellensége minden engedménynek, gondolva, hogy a más gyárakban adott előnyöket neki is adni kell és azért inkább engedi, hogy éhezzenek a munkások családtagjainak ezrei, hogysem a profit valamelyes csorbát szenvedjen.

A helyzet ma az, hogy a gyárosok reakciós intézkedései által elkeserített munkásokkal sokkal nehezebb a meg egyezés, mint a kizárás előtt. A harc közvetlen oka az, hogy a gyárosok ra-

tések és igényelések helyett a *reális* gazdasági helyzet tényezői lépnének előtérbe, melyek esetleges harcok és letörési célszámok kikapcsolásával automatikusan kényszerülnek a viszonyokhoz alkalmazkodni.

Ha pedig még azt is tekintetbe vesszük, hogy a gazdasági krízisek még igen hosszú ideig fenn fognak állani, amelynek felszínén a munkásság csak úgy tarthatja magát, ha olyan eszközről gondoskodik, mely az elmerüléstől megóvhatja, úgy ezt az egyedüli eszközt csak az *arányosodó bérrendszerben* fogja megelni.

A kérdés olyan elevenébe vág a munkásságnak, hogy szükséges lenne vele behatóbban foglalkozni, komoly vita tárgyává tenni, miért is a komoly hozzászólásokat szívesen vesszük. (h.)

gázkodtak a tárgyalások folyamán ahhoz, hogy Brassó, Szeben és Marosvásárhely vasüzemei részére egységes szerződést kössenek és egységesen vezessék be az akkordmunkát. Mint a gyárosok szövetségének tiltkára, dr. Gust kijelentette: „megakarják szüntetni azt a lehetőséget, hogy az egyik város munkássága a másik városét bérharcában támogatassa és ezt csak úgy érhetjük el, ha egységes szerződést kötünk.” Elhallgatta a fő okot, hogy úgy gondolják, a hatóság is minden esetben be fog avatkozni a több városra kiterjedő és a termelést megbénító mozgalomba és így a munkások el lesznek ütve sztrájkjoguktól, ami csakis a gyárosok előnyére lehet és a gyárosok profitját növelheti.

Szövetségünk interveniált a munkaügyi miniszteriumban, hogy a gyárosokat leintsék harci kedvükről és kértük, hogy egy vezérfelügyelőt küldjön a miniszterium ki az ügy elintézésére.

A gyáros urak azonban harcot akartak, s nekik nem kellett senki, hogy az ő ügyükbe beavatkozzon. Ezért kellett a marosvásárhelyi vasas szaktársainknak is hónapokig harcolniok, mert Brassóból diktálták a feltételeket Schiel urék és nekik szükségük volt arra, hogy a mozgalom eltarson azon időpontig, amíg a június 1-én lejáró brassói kollektív szerződés megszűnik, hogy így egységes szerződést lehessen kötniök.

Gazda nélkül csinálták a számítást, mert a munkásság tudja, hogy mit jelent a guzsbakötés és nem áll kötélnek. Inkább éheznek, minthogy diktált feltételek mellett dolgozzon a három város vasmunkássága és reméljük, hogy a kitartás eredményre is fog vezetni.

A vasgyárosok kívánsága a nyomor és szenvedés által megacélozott vasmunkások akaratán meg fog történi. Szaktársaink hősiessé állják a harcot, Brassóban még egy sztrájktró sincs, Maros-

vásárhelyen nyolc hét alatt alig kettő-három, Nagyszeben munkássága szintén kitart igaz küzdelme mellett; itt ugyan akadott egypár agyalágyult, részeges fickó és egypár külföldi gyászvitéz, akikkel majd a harc befejezése után külön fogunk foglalkozni.

Egyébként Georgeanu vezérfelügyelő a munkaügyi miniszteriumból június 21-én Brassóba érkezett, hogy a mozgalom megszüntetését megkísérelje.

Szászrügen. Az itteni szaktársaink 8 heti kemény harc után, mozgalmukat eredményesen fejezték be, dacára minden hatósági terror és üldözésnek. Szaktársaink 30—38 százalékos béremelést értek el és egy bérminimumban állapodtak meg, mely 7—15 lejig terjed. A bérminimumon felüli fizetés a munkás és munkaadó szabad egyezkedés tárgyát képezi. A kollektív szerződés kiemelkedőbb pontjai: az akkordrendszer megszüntetése, a fizetéses szabadság, 8 órai munkaidő szigorú betartása; az első két túlóra 25 százalékkal, a második 50 százalékkal és a továbbiak 100 százalékkal lesznek díjazva. Természetbeni kedvezmények: családfenntartónak szabadlakás vagy 80 lei havi lakbér és petroleum; ruhaegély családok munkásoknak félévenként 450 lei, nőtleneknek 225 lei, továbbá tüzelőanyag, stb. Szaktársaink bátor és önfeláldozó kitartása meghozta a várt eredményt.

Bérmozgalom Csernovitzban. Csernovitzi szaktársaink igen szép mozgalmat folytattak le, mely alig három napi sztrájk után véget ért és 25 százalékos béremelést eredményezett. A mozgalom a „Rustica” üzemben volt, ahol a munkások 30 százalékos béremelést követeltek. A vállalat nem zárkozott el a béremelés megadásától, de ezt egyéni elbírálás alapján akarta és nem kollektíve. A munkások elutasították, melynek következtében sztrájkba léptek. Az igazgatóság ott is a sziguranccával akart rendet teremteni és különösen a külföldi munkásokat akarták munkára kényszeríteni kitoloncolási fenyegetésekkel. A külföldi szaktársak azt felelték: úgy, hát toloncolják ki őket, de sztrájk török nem fognak lenni. Akkor az igazgatóság más csselfogáshoz nyult és azt mondta, ő megadja a béremelést, de nem a szervezet útján. Az öntudatos szaktársaink erre azt felelték, csak a szervezet útján tárgyalnak és inkább hajlandók a szervezet által a sztrájkot elveszíteni, semmint nélküle béremelést elfogadni. Az igazgatóság látja, hogy sem terror, sem ravaszág el nem tántorítja a munkásságot szervezetétől, a végén 25 százalékos béremelés alapján a munkássággal megegyezett, mire szaktársaink a munkát felvették.

Galați munkástársaink mozgalma

A galați hajó- és dokkmunkások közel két éve, hogy távolmaradtak a szakszervezetüinktől, mely idő óta a legnagyobb nyomorúságban éltek. Az utóbbi időben azonban tömegesen léptek be a szakszervezetbe, mert nem tudván tovább elviselni a nyomorúságot.

Munkáltatóiktól több ízben kértek orvoslást, de azok mindannyiszor visszautasították kéréseiket, ami a munkásokat annyira elkésérette, hogy június hó 11-én a dunai hajó-, dokk- és a Brateş-vasöntöde összmunkássága mintegy 400-an, a munkásdalárdától kísérve, felvonultak az igazgatósághoz, hol két óra hosszat tüntettek és követelték a benyújtott követelések azonnali teljesítését. A munkáltatók látván a munkások erős összetartását, ígéretet tettek arra nézve, hogy némileg orvosolni fogják a fennálló helyzetet. Ámde a munkások nem elégedtek meg az ígérettel, visszavonultak a szakszervezet helyiségében megtárgyalni a dolgot és határozatot hoztak, hogy másnap, június 12-én ismét felvonulnak az igazgatóság elé és a követelések rögtöni orvoslását kérik. Azonban, amikor a munkáltatók tudomást vettek a munkások ezen akciójáról, csendőrséggel, rendőrséggel és a sziguranccával akarták a kérdést megoldani, de a munkások bátor és jogos fellépésére kénytelenek voltak a követeléseket csaknem teljes egészében teljesíteni. S így a munkások az alábbi eredményeket érték el:

1. 30 százalékos béremelés, 15 nap elteltével újabb 10 százalék fizetés-emelés.
2. Tanoncoknak 100 százalékos béremelés és 1 órával hamarabb elengedni a munkából, hogy szakiskolába járhasanak.
3. Emberi bánásmód a munkásokkal szemben.
4. Büntetések eltörlése.
5. Szabad falragasz a gyárterületén és munkáslapok árusítása.
6. Akkordmunka törlése, illetve megszüntetése.
7. Indokolatlanul munkást elbocsájtani nem szabad; ugyisintén, ha valamely munkás 6 hónapig dolgozik a gyárban, téliidőben a szakszervezet vezetősége tudta nélkül elbocsájtani nem lehet.
8. A munkások téliidőre tüzianyag-gal látandók el.
9. Napi 8 órai munkaidő.
10. Tulórázni csak vismajor esetén szabad, ahhoz is a szakszervezeti vezetőség megállapítása szükséges; a túlórák helyben 100 százalékkal, a város területén kívül 150 százalékkal magasabban díjazandó, mint a rendes napi munka.
11. Bizalmirendszer elismerése.

12. A munkáltatóval munkástügyekben csak a szakszervezet vezetősége vagy a bizalmiférfi tárgyalhat, avagy pedig olyan egyén, kinek speciál megbízólevele van a szakszervezettől.

A 11. és 12. pontokra vonatkozik a szakszervezeti törvény. — A többi pontokon kívül még több apró pontok teljes egészében elismertettek.

A többi munkások látván, hogy erős akarattal és szolidaritással milyen eredményt lehet elérni, nap-nap után jelentkeznek felvételekre, minek következtében hatalmas fejlődésnek indult itteni szervezetünk.

A temesvári kisiparban dolgozó vasmunkások helyzete

A kisiparban dolgozó szaktársaink helyzetét a szó szoros értelmében nyomorúságosnak nevezhetjük. Ez vonatkozik különösen a temesvári kisiparban dolgozóakra. Megvagyunk arról győződve, hogy még a zulukaffereknél is több emberséget, megértést talál az ember, mint a temesvári kisipari munkáltatóknál. Ezek még mindig úgy vélik, hogy mesteri hatalmuk Istentől származik és eszerint is járnak el a munkásaikkal. Borzasztóan felháborodnak azon, ha alkalmazottaiknak más a felfogása, más az érzelme, mint nekik és ezt éreztetik is. Ehhez a gyűlölet-szításhoz hozzájárul a fővezérük, egy Hirschler nevű munkáltató, aki valóságos terrort fejt ki az irányban, hogy a munkások ne juthassanak hozzá sem a kollektív szerződéshez, sem a becsületes bér- és tisztességes műhelyviszonyokhoz. És ezek a szerencsétlen kisiparos-flótások nem veszik észre, hogy Hirschler ur valósággal becsapja őket, mert ezzel a módszerrel állandó zsörtölődést idéz elő a kisiparosok és munkásaik között és ezalatt az idő alatt ő összeharácsol előlük minden munkát, úgy, hogy ilyenformán sikerült neki saját műhelyét szép üzemmé kifejleszteni.

A rövidlátó mester uraknak jó lenne pápaszemet felvenni és azzal széttekinteni egy kicsit a nagyvilágon történő dolgokon, bár lehet, hogy a napfényt így sem fogják látni, mert azok a pincék, amelyekben dolgoztatnak, nappal is sötétek, amely sötétséghez már az agyuk is hozzásimulódott. Ezeknek a munkáltatóknak legkielégítőbb vágya: egy dohos pince, melyben „műhelyt” rendezhetnek be, 2—3 süket-néma segéd, ki se ne beszéljen, se ne gondolkozzon; ezek mellé 12—14 tanonc, akiket verni, éheztetni és dolgoztatni lehet napi 16 órán keresztül és az ősidőkből származó kereszámok. Ha ezt elérték, a legboldogabb emberekké válnak, mert a munkásaik fizetését úgy állapítják meg, amint nekik tetszik és még a levont betegsegélyző pénztári járulékokkal — melyet csak nagy rit-

kán fizetnek be a pénztárba — is üzérkedhetnek. Még tovább is folytathatnánk, de ugyis tudjuk, hiábavaló, minthogy a munkáltatók tudják azt, hogy ezzel a mai közvélemény nem sokat törődik, munkásokról van szó és a mai polgári társadalom abban a tudatban van felnevelve, hogy ha munkás, hát csak nyomorogjon.

Mi csak a bel- és külföldi szaktársak figyelmét kívántuk a temesvári állapotokra felhívni, az ottani kisipari szaktársaink nehéz küzdelmeire és arra kérjük őket, hogy Temesvár zárlat alatt lévén, szigorúan kerüljék.

A központi műhely vezetése Petrosényban. A petrosényi szaktársak ismerik már a fentnevezett műhelyt, amelynek Török Sándor nevű címzetes művezetőjéről leszen itt megemlékezve. Azért emlékezünk meg róla, mert ez a hajcsár úgy is, mint ember, úgy is, mint címzetes művezető, erkölcsi halott. Ez a hajcsár eddig az összes szakvizsgákon elhasalt, tehát el lehet képzelni, mit konyit a szakmájához. Egyben azonban elsőrangú specialista, még pedig a besugásban, hízélgásban. S meg van benne az ilyen fajta emberek aljas gyávasága is. Az igazgatótól úgy fél, mint az ördög a tömjénsgatótól, ha csak észre veszi, elbukik előle, de a munkásokkal szemben olyan hős, mint amilyen hős volt az a bizonyos számár a jegen. Minthogy egyébként nem tudja használhatóságát bizonyítani, megteszi ezt úgy, hogy a munkásokat erőszakos módon *tulórába dolgoztatja*. Aki nem akar tulórárt dolgozni, azt elbocsájtással fenyegeti. Legkedvesebb foglalkozása a munkások után leselkedni, ki hány-szor jár a klozetre, erről aztán statisztikát vezet és siet besugni méltó párjának, Lier mérnöknek. A jelentések tovább mennek és amíg az igazgató elé jutnak, már úgy szólnak, hogy az, vagy amaz a munkás lusta, nem akar dolgozni, el kell zavarni, stb., stb. Ezt a Lier nevű urat, sportember gyanánt vették fel mérnöknek. De a végén kislútt, hogy nemcsak a mérnöki teendőkhöz, de a sporthoz sem ért. Ebből is látható, hogy méltó párja Török hajcsár urnak minden tekintetben. Így aztán a football-labda helyett, állandóan a munkásságot rugdossa. Mi figyelmébe ajánljuk ezen uraknak, hogy a munkás is ember és teljes joggal megkövetelheti, hogy emberi bánásmódban legyen részesítve mindenki által. És ha vannak olyanok, akik ezt nem akarják megérteni, hát a munkások is értenek a sportoz, nem a labdába, hanem az ilyen ráterek hátulsó felében szoktak rugni. Ezt jó lesz figyelembe venni.

Nyugtázások. A harcban álló vas-munkás társaink részére ujabban a következő összegek folytak be: Lugos 96 lei. Criseni (Kalán) 413 lei, Cluj 1000 lei. 1509 előbbi gyűjtés és 5380-32 lei, összesen: 6889-32 lei.

S Z Ö V E T S É G I Ü G Y E K

Felhívás az összes ó-regáti csoportjainkhoz!

Szövetségünk központi titkársága arról értesült, hogy a regáti csoportjainkat a bukaresti 1. számú vasas-csoport vezetőségének egyes tagjai, élükön Ghempet és Burca már másodizben hívják össze valami konferenciára.

A konferencia, illetve az összehívók célja egy ó-regáti vezetőség választása. Értesülésünk szerint az első konferencián senki sem jelent meg. A másodikon, amikor a csoportok delegáltjai nem voltak hajlandók elfogadni az összehívók javaslatait, a központi vezetőség hozzájárulása nélkül, ekkor Ghempet, hogy a delegáltakat más állapontra bírja, elkezdte a központi vezetőséget kicsinyíteni és elfogadhatatlan indokokkal bizonyítani, hogy a központi vezetőségnek semmi köze és beleszólása nincs az ő játéukba.

Ezúton hívjuk fel regáti csoportjainkat, hogy a jövőben a fenti tényezők által összehívott értekezleten meg ne jelenjenek. Tariományi, vagy ehhez hasonló konferenciákat összehívni szövetségünk keretén belül csakis a központi vezetőségnek van joga. A vas-munkásszövetség elismert és felelős fórumai csakis a központi vezetőség és a csoportvezetőségek. Semmiféle tartományi vagy más vezetőség a fentiekén kívül meg nem választható és el nem ismerhető. A központi vezetőség és a regáti titkárság nem demagogiával és célra nem vezető eszközökkel, hanem reális munkával akarja megszervezni a regáti munkásságot, ezt tette a kongresszus óta, aminek eredménye, hogy 2 csoport helyett tizenkettő működik ezidőszertint.

Ha a központi vezetőség szükségét látja, úgy majd gondoskodik tartományi konferenciának az összehívásáról is, *de ezidőszertint erre szükség nincs.*

Ha Ghempet és Burca dolgozni akarnak, úgy elsősorban nézzenek szét saját portájukon. Bukarestben 7—8 ezer vas-munkás van s ebből alig van 300 szervezett munkás; miért nem szervezik ezeket meg?

Amennyiben a konferencia-viszketegségben szenvedő egyének üzelmeiket be nem szüntetik, úgy majd gondoskodik a központi vezetőség, hogy az illetőket ebben megakadályozza.

Központi vezetőség.

Felhívás! A galaci helyi szakszervezeti tanács tudomására hozza a központi szaktanács országos szövetségének és az összes szakszervezeteknek, hogy a galaci szakszervezetek Munkásotthont vettek. Bármilyen levelezés a Casa Poporului Strada Grivița No. 69 címre küldendő. Balineiu titár.

Jegyzőkönyvi kivonat

Az oradea-marei csoport összehívott ülésének 1923 május hóban felvett jegyzőkönyvi kivonata.

Határozat:

1. Széll Bálint és Horváth Ferenc kázánkovácsokat három hónapra kizárja a helyi-csoport vezetősége a Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szakszervezetéből azzal a megjegyzéssel, hogy három hónap múlva írásban kérhetik az újrafelvételüket.
2. Sziogyártó János, Krecz Péter, Kronperger János, Szűcs István kázánkovács szaktársak kötelesek szaklap utján bocsánatot kérni.
3. Mandelbaum Ferenc szaktárs a szervezőbizottság előtt figyelmeztetendő a jövőbeni viselkedésre.

Indokok:

1. Széll Bálint és Horváth Ferenc a szakszervezeti alapszabály 10. § értelmében bűnösök. Az alapszabály ezen paragrafusát többszörösen, sőt figyelmeztetések dacára megsértették.
2. Sziogyártó János, Krecz Péter, Kronperger János, Szűcs István k. k. szaktársak a Széll Bálint és Horváth Ferenc által elkövetettekben bűnrészesek.
3. Mandelbaum Ferenc szaktárs viselkedése kifogás alá esik, de a feltétlen jóakarat megállapítást nyert.

Függelék.

1. Amennyiben a kizártak külföldi szakszervezetektől léptek át a romániai szakszervezetbe, úgy az illető szakszervezet értesítendő a kizárásról.
2. A bocsánatkérésre ítétek ha megtagadják a szervezőbizottság által megformulált bocsánatkérő iv aláírását, ez súlyosbító körülménynek tekintetik és kizárási indítvány tételét vonja maga után, amit az elnök hivatalból köteles megtenni.

Oradea-Mare, 1923 május 31.

Czellér Lajos s. k.,
szervezőbizottsági elnök.
Szűcs István s. k.,
titár.

Wassmer János s. k.,
figyelmeztető alelnök.

Bocsánatkérés. Alulírott bocsánatot kérek a patkógyárban dolgozó szaktársaimtól, valamint Kolozsvár szervezett vas-munkásaitól, mert az 1922 június 17-iki bérmozgásban, nem szervezett munkához illően, testvérárlásra adtam magam. — Igérem, hogy a jövőben minden tekintetben mint szervezett munkás fogok viselkedni.

Cluj, 1923 június 20 án.

Előttünk: Kozma Sándor,
Temesi Sándor, Rusu Simon.
Kovács.

Felhívás! A szatmári vas- és fém-munkások vezetősége ezúton figyelmezteti a csoport tagjait, de különösen a tagértekezleteket kerülőket, hogy a taggyűléseket szorgalmasabban látogassák, mert azzal, hogy a szervezetet kerülik, csak önmaguknak ártanak. Az esetben, ha a szaktársak továbbra is ilyen magatartást tanusítanak, úgy a vezetőség kénytelen lesz szigorubb rendszabályokat alkalmazni. Felhívjuk továbbá a hátralékos szaktársaink figyelmét, hogy járulékaikat rendezzék, mert ellenkező esetben a tagok sorából töröltenek. A taggyűlések minden hó első keddjén este 8 órakor tartatnak, pénztári órák csütörtök este 8—9 óráig, vasárnap délelőtt 9—12 óráig.

A csoport vezetősége.

Köszönetnyilvánítások. Köszönetet mondok a szatmári „Unió“-gyár munkásainak a gyűjtött 7000 leiert, melyet férjem elhalálózása alkalmával gyűjtöttek. *Özvegy Pázmándi Gyözőné.* — Ezuton mondok köszönetet az „Unió“-gyár munkásainak a gyűjtött 3000 leiert, melyet férjem elhalálózása alkalmából gyűjtöttek. *Özvegy Szabó Ferencné.* — Ezuton mondok köszönetet a szatmári vas- és fémmunkásoknak férjem elhalálózása alkalmával tanusított részvétükért és anyagi támogatásukért. *Özvegy Nagy Mihályné.* — *Piterensky István* ezuton mond köszönetet a Fridrich Vulkán, Márki és Barta cégeknél Temesváron dolgozó öntő szaktársainak, hogy felesége elhunyt alkalmával anyagi támogatásban részesítették. — A nagyváradi vas-, fém- és vegyipari munkások szakszervezete ezuton mond köszönetet a „Vasas Sportnap“ lelkes támogatásáért a résztvevőknek és az önzetlen sajtóknak. *A vezetőség.*

Bocsánatkérések. Alulírottak bocsánatot kérünk a nagyváradi vasöntöde és gépgyárban dolgozó szaktársaktól, valamint a Nagyváradon dolgozó szervezett munkásoktól, mert a szakszervezeti szabályoktól eltérően, nem szervezett munkásokhoz méltóan cselekedtünk. Igerjük, hogy a jövőben minden tekintetben szervezett munkásokhoz illően viselkedünk.

Oradea-Mare, 1923 május hó.

Előttünk: *Szigyártó János s. k., Czeller János s. k., Szűcs István s. k., Szűcs Péter s. k., Kromperger János s. k., szerv. biz. tagok. Kazánkovácsok.*

Veszteségünk. Három jó harcosát veszítette el rövid időn belül a szatmári helyicsoport, u. m. Pázmándi Gyöző, Szabó Ferenc és Nagy Mihály szaktársakat. Nagy Mihály szaktársunkról különösen meg kell emlékezzünk, aki 12 éven át volt állandóan a helyicsoportunk vezetőségének tagja, a munkásmozgalomban tevékeny részt vett. Utolsó kívánsága is az volt, hogy piros virágos koszorút helyezzenek a sírjára. Emlékeiket őrizzük meg kegyelettel.

Nyugtázás. A szebeni sztrájkoló vasmunkásság köszönettel nyugtáza az alábbi gyárak munkásai által összegyűjtött összegeket. „Fiuk-gyár“ 1967 lei. Famunkások 220 lei. Textil-gyár „Mersing & Lessel“ 161 lei. „Tordai Celulose“ 149 lei. H. E. W. 405 lei. Villamos-vasut 50 lei. „Faipar“ 135 lei. „Hientz és Ferenci“ 236 lei. „Hers“ mérleggyár 86 lei. „Leitner“-gyár 200 lei. „Rentz“-gyár 165 lei. „Cipőgyár“ 625 lei. „Fiuk“-gyár 1859 lei. „Ost. D. Druck.“ 155 lei. „Kraft“-nyomda 105 lei. „Drotteff“-nyomda 310 lei. „Haizer“-nyomda 85 lei. „Hager“ sör-gyár 96 lei. „Schieb-gyár“ 430 lei. Klosz 20, Krizsán 40, Konopacsek 24 lei. „Fiuk“-gyár 1559 lei. „Élelmezési“ csoport 87 lei. „Hozza Buzánghina“ 120 lei. „Hess“ mérleggyár 55 lei. Heitz & Ferenczi 140 lei. „Gromer & Herbert“

154 lei. „Rentz“-gyár 75 lei. Krizsán Mihály 50, Buldea Adám 110, Ferenci D. 25 lei. Sibiu, 1923 június 21-én.

A helyi csoport vezetősége.

Szakszervezeti kongresszus

Az Országos Szaktanács Központi Titkársága az alábbi értesítést adta ki:

A június 4-én tartott konferencia határozatának alapján

Folyó évi aug. hó 26, 27 és 28-ára Kolozsvárra

a szakszervezetek országos kongresszusát hívjuk össze a következő napirenddel:

1. Jelentés.
2. Amsterdambhoz való csatlakozás.
3. Sajtó.
4. A szaktanács megválasztása.
5. Különlélek.

Az alapszabályok értelmében a kongresszuson résztvehetnek: a) az Országos Szaktanács tagjai, b) minden szövetség két küldöttel, c) a tart. szaktanácsok titkárai, d) a szakszervezetek küldöttei a következő formában: 50—250 tagig egy küldött, 250—500 tagig két küldött és minden további 500 tag után még 1—1 küldött.

Az Ifjúmunkás Szövetség 1000 tagig egy küldött, ezenkívül minden megkezdett 2000 tag után 1—1 póttag küldött.

A kongresszuson csak azon szövetségek és szervezetek vehetnek részt, melyek az Országos Szaktanáccsal szembeni köteletségüknek eleget tettek és tagdíjaikkal hátralékban nincsenek. A napirendre vonatkozó javaslatokat csak ilyen szakszervezetek tehetnek és 14 nappal előbb nyújtandók be az Orsz. Szaktanácshoz.

A végleges napirendet és az előadókát a július 15-én tartandó szaktanács teljes ülése fogja meghatározni.

Az Országos Szaktanács:

Damian,
közp. titkár.

K Ü L Ö N F É L E

Valami egy igazgató „elvtársról“. A marosvásárhelyi petróleum-gyár igazgatósága, névszerint dr. Pogány, ki a Károlyi-rezsim alatt a marosvásárhelyi nemzeti tanácsnak volt tagja, valamint az alkalmazottak csoportjának titkára, nem egy ízben kereste fel az akkori szocialistapárt vezetőségét, hivatkozással a csoport nagy taglétszámára, hogy biztosítsanak e nagy csoportnak is képviselőt a párt vezetésében (természetes az igazgató elvtárs a saját személyére gondolt). Ez az igazgató „elvtárs“, hogy tanubizonyítást fejtessen a szocialista meggyőződéséről, ezt ma — amikor már nem nemzeti-tanács tag — amikor már nem az alkalmazottak titkára, a következőképpen igazolja: A munkásság tudvalevőleg a gyárakban, vagy műhelyekben előforduló sérelmeket mindig a gyár területén, munkaidő után egy értekezlet formájában szokta eszközölni és miután a bizalmi erről tudomást szerez, ezt a sérelmet azonnal, vagy ha nem bír nagy fontossággal, akkor munkaidő után közli a gyár igazgatóságával. De nem úgy történt ez a petróleum-gyárban, folyó hó 17-én szombaton, a munkásság egy értekezletet akart tartani,

amelyen részt kellett volna hogy vegyen a szakszervezet egy kiküldöttje is. Meg is jelent, be ment az igazgatósághoz és bejelentette a szervezet képviselőit az értekezleten. Az igazgató „elvtárs“ hivatkozott arra, hogy bejelentett értekezletet nem engedélyez. Amikor a csoport kiküldöttje felvilágosította az „igazgató elvtársat, hogy ez nem lesz gyűlés csak értekezlet, melyen csak a gyár munkássága vesz részt, akkor azt válaszolta, hogy „idegen“ nem vehet részt az értekezleten. Mire kiküldöttünk megmagyarázta, hogy a gyár munkásság szervezett s mint ilyenek, szervezettünk védelme alatt állanak, tehát nem mindegyen, hanem mint a szakszervezet képviselője akart részt venni. Nem lehetett, volt a válasz, nem akarunk rendőrséggel összetűzésbe kerülni. — Mindezek a dolgok egy olyan gyárba történtek meg, ahol az igazgató „elvtárs“ a forradalom alatt vezérszerepet töltött be. A viszontlálásra igazgató „elvtárs“! *Ábrahám Bernát,* csoporttitkár.

Jön még a kutyára dér! A cluj patkógyárban van egy Szilágyi nevű magát művezetőnek mondó egyén, akimár egyszer híressé tette magát a kolozsvári szervezett munkásság előgyarnyira, hogy szaklapunkban is kellett ezzel az ural foglalkoznunk. Most, hogy a patkógyár a tönk szélére jutott, Szilágyi ur utoljára megakart mutatni, hogy ő kicsoda-micsoda és az üzemben dolgozó szaktársakka a legpiszkosabb módon basáskodik s még a pofozkodástól sem riad vissza. A munkásnőkkel szemben pedig a legdrasztikusabb szavakat használja. Mi az, Szilágyi ur! Még mindig akart a patkógyár igazgatósága előtt érdeket szerezni? Most már késő, hiszen ezelőtt sem tudta bebizonyítani szaktudását, annál kevésbé tudja most mert hiszen azt a munkások pofozkodásával és hajcsároskodásával nem lehet bizonyítani. Egyébként már a igazgatóságnak is rá kellett jönni Szilágyi urnak nagyon kevés szaktudására, mert ez már köztudomású hogy a patkógyár idáig jutott, abban oroszlanrésze van önnek. Dühöngj csak tovább művezető ur, már a félláb úgy is kint van a gyárból, ha pedig az igazgatóság rájön mindazon dolgokra, amit csinált, akkor azt hisszük egyszerre két lábbal a levegőben fog a „mindenkori“ állásából kirepülni Szilágyi ur, jön még a kutyára dér!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

N. N., Nagyvárad. Névalírás nélkül be- küldött cikket nem közlünk.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda Cluj